

સુલોચ-ચંદ્ર

અથવા

રાખાંડ પ્રેમીઓ.

નામના નાટકનો ટુંક સાર અને ગાયનો

પ્રયોજક

ડાકર હામલ નાનલ ભોજાણી-કરાચી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

શ્રી શંકર વિજય દલબ વતી

લાલશંકર બુદરલ મહેતા-કરાચી.

સર્વ હક્ક કર્તાને સ્વાધિન.

—પ્રત ૫૦૦—

આવૃત્તિ ૧લી

—સન ૧૯૧૭—

હિતેન્દુ પ્રેમનાં લ. વા. ડાકરે છાપ્યું—કરાચી.

શ્રી શંકર વિજય દલબને આ ખેત્ર કાગળ પાસુ વખતે ભજવી

ખતાવવાનો સંપૂર્ણ હક્ક છે.

કિંમત ૦-૨-૦.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

૨૦૧૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૭૬૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રત્નનોમ મંદિર

વિષય ૮-૨-૧

બે બેલ

તે પરમ કૃપાળુ પરમાત્માની પરમ અનુગ્રહ દ્રષ્ટી વડે આખરે અમો અમારા કાર્યમાં કૃણીબૂત થયા છીએ, હ માનતા સંપૂર્ણ પ્રયાસો આખરે પરિપૂર્ણ થતાં અમોને જે અત્યાનંદ અનુભવવો પડે છે, તે ખરેખર અવશ્યનીય છે, જે આનંદ અમોને અત્યારે જેટલો અપ્રતિમ અને શુભ આશાઓથી અલંકૃત જણાય છે તેટલોજ અમારા આ કાર્યની સમાપ્તિ બાદ તે મહાન મહાત્માની કૃપાથી તેમને તેમ જ કાયમ રહેશે એવી આશા છે. શુભ આશાનું પરિણામ હંમેશાં શુભજ રહે છે.

આ કાર્યનો પ્રારંભ કરતાં મારે અમારા કલ્પના પ્રિયતા હેમનદાસને યાદ કરવા જોઈએ, જેઓથીએ જે અડચણ હિમત અને દેહને આપી તનમન ધન પુર્વક સાચવી રાખી છે, તે ખરેખર અદ્વીતીય છે.

હું મારું કાર્ય સંપૂર્ણ કર્યા પછીજ આ મારી દાદી અને માયાના વાળો ઉતરાવીશ એવી બીવણ પ્રતિજ્ઞા સાથે સમજાવે હું માસ વર્ષો તેઓ શ્રીએ એક પાછ પછુ હળમને નથી ખટાવી અને આખરે દાદી જવાનો સમય હવે નજીક આવ્યો છે. આ કાર્યનો પ્રારંભ, આ કાર્ય માટે આવી બીવણ પ્રતિજ્ઞા માત્ર પરમાર્થપર કરવામાં આવી છે, સાફ સાફ શબ્દોમાં જો કહીએ તો માત્ર કામનું ધેનુ સેવા અર્થેજ છે. ખરેખર આ મહાન પુરુષને શાખોવાર ધન્યવાદ થયે છે, અનેક સમય નાત જતના અનેક સંકરોને સહન કરી

અલ્પાંશી અડગ ટેક સાચવી જે નૈરતા ખતીની તે ખરેખર અવલુ-
નીય છે, અમારા માટે આ પરમાર્થનો માર્ગ ખુલ્લો કરનાર અમોને
પશુ આ સત્ય પંથ પર પગ રખાવનાર જો કોઈ પશુ બનતા હોય
તો તે માત્ર તેજ મહાન શ્રીમાન શ્રી હેમનંદાસજી છે અને ખરેખર
અમો સર્વ મેમ્બરો તેના અત્યંત આભારી છીએ.

મારા પરમ પુણ્ય મુરખી શ્રી મુન્નરાની ભાષાના મુનિષ્ણાત
સાક્ષર (સિરોમણી) રા. ઠકુર નારાયણ વિશ્વનંદ તથા મારા પરમ
પુણ્ય સન્નિમત્ર શ્રી લાલશંકર ભુષરજી મહેતા અમારા મનવંતા મે-
નેજર સાહેબ આ જન્મે શ્રીમાન સદ્મહરૌને હું અંતઃકરણ પુ-
ર્વક આભાર માનીશ, જેવી રીતે મને મુન્નરાની ભાષાની મેનામાં
અદ્ય પશુ લાગ લેવા હસ્યો હોય તો તે નાચ એક ઠકુરજી છે,
અને મને તેવીજ રીતે મારા આ હસેરાપેલા ઉત્સાહ ને સત્ય માર્ગ
પર ચઢાવી આ હદ પર્વત લાવનાર હોય તો તે મારા સન્નિમત્ર લા-
લશંકરજી છે. મારી દ્રષ્ટીએ જન્મે સરખા મહાપુરષો જણાય છે,
જેવી રીતે ઠકુરના ઉપકારને હું અંત પર્વત સુધી શકવાનો નથી.
તેવીજ રીતે લાલશંકરની મારા પ્રત્યેની નિસ્વાર્થ લાગણી હું બધી
જવાનો નથી, એટલુંજ નહીં પણ હું સાથે સાથે હિંમત પુર્વક
હાલીશ કે મને તથા મારી કલ્યાણ મેમ્બરોને રસ્તે લાવનાર, અમોને
એક સંપૂર્ણ ખનાવી શામ, દામ, દંડ, અને બેઠના મુલોને રમરી
અમારા આકાંક્ષાને પુર્ણ સફળતા આપનાર હોય તો તે એક લાલ-
શંકરજી છે. માટે જેઓના તેલો આભાર હું તથા રક્ષના મેમ્બરો
માનીએ તેલો થોડેજ છે. મારા માટે તો હું એટલે હક સુધી
હાલીશ કે મારે મન તેઓથી એક મહોદા બાઈ તરીકે અથવા મને

એક સારા રસ્તો ખતાવનાર એક ઉત્તમ દિવેચ્છુ તરીકે છે તમા
જન્મે જન્મ લેઓના આભાર બુદ્ધી સરીક નહિ.

તમાર બાદ આ અમારી કલ્પના વરકર મી. નરભેરાગ એન્ડ
કો. ના ઉપકારો અમેને ખરખર અમારા આ કાર્યમાં અત્યંત શ્રેષ્ઠ
કર્તા મુદ્ર પડ્યા છે, તેઓ સમગ્ર પાંચા સમયથી તન મનથી
આ કલ્પની નિસ્વાર્થ હૃદયે સેવા કરી રહ્યા છે, ને ખરેખર ધન્ય
વાદને પાત્ર છે. અને તેઓનો પણ ઉપકાર અમે અતઃકરણ પુરંક
માનીશું. બાદ મી. જમનાદાસ, જગજીવન તથા જોશી ઓધવજી
જોરામ ખલબદ્ર, તથા ચંદ્રામલ આ ચાર વ્યક્તિઓએ પણ અમારી
કલ્પની તેવીજ અત્યુત્તમ સેવા કરી અમેને આભારના બાર તમે
જીવન સમસ્ત દયાવ્યા છે. તેઓએ સમગ્ર મહુ સમય ને અત્યુત્તમ
સેવા નિસ્વાર્થ હૃદયથી ઉઠાવી છે તે ખરેખર પ્રશંસા યુક્ત છે,
તેઓના ઉપકાર પણ હું તથા અમારી કલ્પના મેંજરો મરણ પ-
ર્વેત જીવવાના નથી.

રા. રા. ટેકચંદ જેઠમલ શરાફ પણ અમારા કાર્યને સંપૂર્ણ
પણ અનુમતિ આપી આમેને પોતાની એક ખીલ્ડી જમના જેક સારા
રૂમને વખર બાડે આપી એક સ્તુત્ય કાર્ય કર્યું છે. આટલુંજ નહીં
પણ અમેને વખતો વખત સારા મારા તિયારો પ્રદર્શિત કરી અ-
મેને સત્ય પંથ બતાવ્યા છે તે માટે તેઓનો પણ હું તથા અ-
મારી કલ્પના મેંજરો ઉપકાર માનીએ છીએ. શ્રીમાન જગજીવનદાસ
દામેદર ગણુત્રાના અત્યંત સ્તુત્ય કાર્યની પ્રશંસા અનેક મુખે કરતા
પણ અવર્ણનીય થશે તેઓએ ને અદ્યાપી અમારી કલ્પના નાંદ નિ-

સ્વાયં ભાગણી વડે સેના ઉઠાવી છે તે ખરેખર અવધુનીય છે. અમે
ખીજી વખત તેઓશ્રીનો મદદગીત કંઠે ઉપકાર માનવા સુકશું નહિ.

શ્રીમાન શેઠ ગંગારામ કુંન્દનમલ શર્મા તેઓએ અમારી કદમ
જાહુ લાખો સમય થયાં પાતાની એક ખીલ્ડી મમના એક સાસ
રમને મફત બાપી અમાર ઉપર અત્યંત ઉપકાર કર્યો છે જે માટે
તેઓ અમાર માતા પુરવઠે લાખો ધન્યવાદ થટે છે અને તેઓનો ઉ-
પકાર અમે અતઃકરણ પુરવઠે મંજીશું.

અમે ખાસ પરદેશી પુષ્કરણા પ્રાણજી તથા નમરપુરી જામુ-
નીદીના માણસોનો અત્રે અત્યંત આભાર માનીએ છીએ તેમાં
ખાસ શ્રીમાન જમનાદાસે અત્યંત સ્તુત્ય કાર્ય કરી અમાને બજાજ
આલેખના ભાર તળે દખાવ્યા છે અનેક સમયે અનેક સુવિધાઓ
પ્રદર્શીત કરી તેઓએ અમાને સત્વરે જતાવ્યા છે જેના માટે
અમે તેઓનો પણ ઉપકાર માનીએ છીએ.

પ્રયોજક.

કાર્ય વાહકના બે બોલ

અમારા પ્રથમ ઉદ્દેશો અમારી કલ્પના સેબક શ્રીમાન હામણ નાનજીના સ્તુત્ય કાર્ય તરફ ઘણા આપણે ખરેખર તેઓએ જે નીચકામ જતી નીસવાયું બુદ્ધિ યક્ષી અમારી કલ્પને કોઈ પાછની પથુ આસા શીવાય ભગીરથ પ્રત્યન સાથે, આત્મભોગ આપી ઉત્તમ પૈદા અ-પણું કયો' છે જેને માટે હું તથા અમારી કલ્પના અધીષ્ઠાતા શ્રીમાન મહારાજશ્રી હેમનદાસ તથા અમારી કલ્પના સર્વે મેઝખરો અતઃકરણ પુર્વક ધન્યવાદ આપીએ છીએ. તેઓના આભારને બાર કોઢલો બધો પ્રશન્સનીય છે કે જન્મો જન્મ અમે જુલો સ્વીકૃત નહિ. અને અમે સર્વે શ્રી પરમાત્મા પાસે અરજ ગુજરી છીએ કે, પરમાત્મા તેઓશ્રીને ધન્ય, ધાન્ય પુન લક્ષ્મીની જુદી ધાય અને દ-રેક સત્કાર્યમાં ભાગ લઈ, જન સમુદાયના લાભાર્થે, તન મન ધન પુર્વક સેવા બળવવાની સન્મતી બક્ષે કૃપા અમારી અંતીમ પ્રાર્થના છે.

લાભશંકર ભુવરજી મહેતા

અર્પણ પત્રીકા

પરમ પુણ્ય સન્નિવૃત્ત સ્વર્ગસ્થ

શ્રીમાનં જીવંતી ચોધવલ્લ યજ્ઞાત્રા

અઠાવિંશ વર્ષકું અરુપ સવર્ણ, મુરું કરું ચમદુતે
મદ્ય કાળ પવન કુંકયે, સંપુર્ણ દગો દીધ કર્મ.
થયા હાડણુ મન માન્યા, હુણા દિવસો નિશદિન જોવા,
અભાગી ત્હારા હુમારો, કુટ્યા કર્મ એક સરખા.

જનની જણુ તો દેશ ભડેલ, કાં દાતા કાં શુર,
નહિંતર રહેજે વાંઝણી, મત ગુમાવીશ તુર

હતો તું અમ જ્ઞાતી હૃદયનું હીર,
જનન તું નીરર દેશ દિવો,

શખી અધીર નહિ ઉંચે નહિં નીચે,
અર્ધ દગ્ધ દશાએ ત્યાગી ગયો.

હતો તું વિદ્યા વિલાસી પરમાર્થી,
દુન દુનુત્ય કાર્ય તેં ક્યાં જાહુ,

આ નાટ્ય તુજ આત્મને અપણું કરી,
તેથીજ પુણું સફળતા ઇચ્છું.

તુજ માલિક અધાનના,
 શીઠા સુઝાપણ જાણના
 સચ્ચ અનેટી રે અથા ઘાલી જન્મ,
 તુજ માટે વિધિને માપ દેવા
 તું હતો જાને જો, તુજ અમર હવજા રૂપ,
 તુજ કિર્તિ અમન લોક,
 જોડે અમ સર્વ અંત જલ સચ્ચાણ,
 સર્વ સુલભ કાવં હેઝળ.
 તુજ અદ્રશ્ય આત્મને અર્પણુ કરું,
 આ નાટ્ય હે પુનઃ સર્જીત,
 સ્વીકારીલે અનેક જીના,
 ચાહ કરીમે આ તુજ રંઠ મિલ
 ધન્યજીએ તુજને ફરીથી, આ દેસે,
 અરે પ્રીત તેજ નેરે
 મળે ફરી ક્યાંથી તુજ સ્વીકારો,
 અરેશ જીવિ તે મોક્ષ પદની વિશ્વ લોક
 જી. 'વારો કું ?
 હેજલ
 હકુર હામલ નાનલ લોભણી

નાટકના પાત્રો.

પ્રથમ પાત્રો

કુલપતિ—પદે ભાણેશી

કરુણામીંદ—મેણદના મહારાજા

ચીરમીંદ—શુભકમાર કરુણામીંદના પુત્ર

ચંદ્રમીંદ, } જંગમનામી મળા આવેલ. ખાજાડો તથા રાણા
કુમાર } છના હાથ નીચે ઉછરી મોઢા થયેલા

ભાગ્ય—મહારાજાના સરદાર

વીજયમીંદ—સેના નાયક

ભેળવરમીંદ—ધારો સીપાહી

ત્રી વર્ગ

કમાવતિ—કરુણામીંદની પત્ની રાજ્ય રાણી

ગુલામના—સેની પુત્રી ચંદ્રમીંદની પત્ની

સીલામતી—કરુણામીંદની પાલક પુત્રી

બંધુમી—મહારાજાની પુત્રી વીજયમીંદની માથુક

કે શિવાય નામના. કાલેશી. સીપાહી. કરુણામીંદ. વગેરે
ઉપર લખા મેલાં બધે સેની કાલુ માલુદ જંગમ

સુલોચ-ચંદ્ર

નાટકનો પ્રવેશનુક્રમથી સંક્ષિપ્ત સાર.

(સંગીત ચરણ)

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧મો. રૂપણ ભયાનક જંગલમાં બેઠો નથી. કોઈકની સાથે
 કિશોરો વિવેક પાસે આવેલો. રૂપણ કહેવાય છે કિશોર નિર્ભય
 સુલોચના. આને આ વિવેક જંગલમાં વિકાસ સીંદને પીધેલથી
 મોજાવાર કરી દેવાય છે. ભયાનક મોજા બધે મોજા છે. મોજા
 વાળો પોર જવાળ સીંદને માં સિંમત મનાઈ નહાકે. પશું
 કથનશીમે કિશોર નિર્ભયો વિર મંદસ્તી-તને હાથે લેવા છીંક
 લેવા જ્યારે મારો ભય છે કહેના કથકારના બદલામાં પ્રેમકાન
 આપવા સુલોચનાનું મન બલવાય છે. મંદસ્તી-ક મિત્ર મિશાપાર
 નાજક હોવાથી આવી એક મહારાજ્યની રાજ્ય કન્યાનો પ્રીતી
 પાત્ર મહું એ અપહિત સમયે છે પ્રેમ વિષયના વાદવિવાદમાં
 સુલોચનાની છૂત તથા પીર મંદસ્તી-કની કાર પ્રેમનું દિવ્ય દેહન
 લખા વીર પ્રેમીઓનું પ્રથમ મિલન એકાએક ઝાવવાનોર સુમાન
 સીંદનું આવામયન રમમાં અંક પેર એર હવે આવી સુપાના-
 સીંદનું કાર મહું મહારજ્ય

પ્રવેશ રહ્યો હતો. ૧૧—દક્ષાબાળ ગુમાન કોઈ વેલમાં પોતાના
 બાળકોને રાજ્ય કાળા સુધોષનાને તીર અંદરોડ
 એ કોઈનાં પ્રમંસીયા કરતી નીકળી ઉરેશવેલો ગુમાન રસ્તે
 ના પોતાના સાથી પ્રપંચી મડખડને પોતાના પાંચની પોતી
 મુલ્યે પોતાના પક્ષમાં લઈ પાપમય વિચાર તથા દંપતી હાંપામાં
 'પાણી' અપર મહત્વ ?

કે રચના બાથ—અપીઓ સહીત લીલાવલીની પોતાની
 નીકળાઈ મહુરલીલા બાથ અપીઓનું જુવું તીર અંદરોડ
 દિનોની ત્યાગી લીલાવલીની દક્ષા અપાનક તીર અંદરોડ
 ગમન કોઈનાં બને શાન્ત રચના નિર્મલ પુરોગતો રાંધાર
 ના તીર અંદરોડને પાવના લીલાવલીને પુરો પડેન તરીકે
 આદનાર જવાબમાં પડોર તથા મહોપક તો આદ્યા જુવું
 પાંચી મડખડનું કોઈએ પ્રવેશનું તથા મહોપક રંગ અંદરોડને
 લીલા પ્રમને મહોપક તીર અંદરોડને

ટોળો

પ્રવેશ પડો રચના ગાંધી, ઘર દરોડ—ગે તન બદારમાં મહોપક
 પાંચ મડખડની મુશીલ પુત્રી બીજાની કોઈ સેનાનાથક વિચ્છ
 કોઈ પ્રવેશનું પોતાની પાંચ પુત્રી તીજાની મુશી
 મહોપકની ઉમર કોઈએ મડખડ આવામન રચના મહો
 પ્રવેશને પમકા બન કર તથા મુર જોળનમાં આવેલી પુત્રી લીજળા
 માં પાંચ મહોપકના વિચાર

પ્રવેશ કરી ત્યાં જ રહેશે—વીર શબ્દકુમારે વીર્યોદ્ધતી તથા ચંદ્ર-
 વૃંદની અત્યુદયશીલ મેલી વીર ચંદ્રવૃંદ પોતાને સુલોચનન્ય પ્રેમી
 બનીને : શબ્દકુમાર કથક બનેર કરે કે વીર ચંદ્રવૃંદ તેના
 પોરવીર-અરવારને પોતાની અગ્નિની ખસે એ બાળી કુમાર અત્યંત
 દુર્ગ પાત્રે કે જે રાજાગ્રામી, આગા મારે વીર ચંદ્રવૃંદની કંઠા
 તથા જે મારે વિધિત રહેવાનું કહી શબ્દકુમારનું મુઠ વરદ વીરવ
 અત્યુદય : કંઠકાવેલી હીલા કાળે મળી મહનક તથા યુગા-
 નાની મુઠલી : પ્રકાશી અનન્દ વેરની શરૂઆત ચંદ્રવૃંદનું અદરવપણું
 પાત્ર : અગ્નિની વિધિવિર નવું નવા પવન થઈ કુમારને અ-
 નેકતા ઉપરેક તથા કંઠ એ કર આપી વિદાય નહ.

પ્રવેશ ૬ મે - રથળ શાલ્ય મહેલ, (હા-શબ્દકુમાર કોન) આન-
 ર આનંદ અને આનંદ-કર્ત નરંવર ઉત્તમત્રી ગુરુકણી મુઠા
 ચનાની કાલિ પતિ અકિલ તથા વિદ્યામ પ્રવૃતિ તથા અગ્નિની
 મુઠા મોઢી માલ સજ્જાતું સર્વો મંદ તથા કુમાર કંઠ આવા
 ચમન વીર ચંદ્રમે પોત્ર અલકાર બેઠ મુલાકાવાર મુલાકાતી મુઠા
 અનામે હાથ વીર ચંદ્રવૃંદના અગ્નિ આ નામે ઠરાવ ચંદ્રવૃંદ
 અને પોતાની નજર કામે પોતાના મુઠામાં રહેવાની ઉત્તમતા
 અગ્નિની રાજાગ્રામી સર્વો તથા શબ્દકુમાર કંઠ વિદાય વનું
 સજ્જાત કંઠ નવા વીર ચંદ્રવૃંદને કહે : પાત્ર કુલોચનની
 પ્રેમ લીલા લીલાની આંખમાં વરસતા અગ્નિના તાર મહનક
 વિદ્યાનત્યા આનંદ જનક રાજાદલ.

પ્રવેશ ૭ મે—રથળ મુલોચનાનું ચમન મુઠ, કુલ આગા

જોતી પ્રવતિ નિરાશાઓની નીચલી વચ્ચેથી લીલાદું જાણક
 મન ર્નગીય વિચારમાં તરલોન બનેલી સુલોચ પા જાન્ય મેરકે
 ઠાંકવા કાલાવાલા ઇન્કારનો જવાબ પામેલો લીલા કાવચ-
 વેરની પ્રતીકા એક પતિ માટે અદા અવેદા પ્રાણી જાણવા હક
 માં રહેનારી પતનીજ આવી અહીં હોવાથી કે જે વાચનક
 કાર સુલોચની સુલોચના પાશાના ક્રોધે અલર બનેલ સુલોચ
 કુઝારના માક અદન કરવાને લગવાર રહેવાનો દર વિચાર પર
 માત્રા પણ વિચાર અંતે ન કાવચથી લીલાદું અહીં જાહેર
 નારજ આશમાં પડેલો કે પ્રજાતી આત્માન લઈ સુલોચના
 નેકાવચ મનુ લીલા આવી સુખન બને મલકાઈ જાનાવચન લેવા
 સુલોચનામે આઠે પારની માવજી સુખાનમે રીલકાર સુલોચ
 હવજ વેરનું આરંભેલું બવંકર પ્રકાર વેરની પ્રવેશ સુલોચ
 બચાવેના અવાજોથી બાલક મોકેલો જે પ્રધાનની મંજૂર
 માય કે કાલાદલ કાલજી રાજાક રાજાકુમાર હવે પાશ માલ
 સોનું આવજું ના અહીં સુખાન નાથી બને કે તથા પ્રવેશ
 લીલા રેલો માય કે અવચકે છે.

રેલોલો

પ્રથમ અર્ધક કાવચ

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧ યો—રથળ રસ્તે, પાપીયાના પ્રવંચથી હાથેથી હુણી-
 નવા મારે સુણાછ તથા શબ્દમારના સોરોહમાર અવાનક બેસે
 હરહોહર પ્રવેશવું તથા પાપી મહાગદગીની લીલાવતીને કાણચકની
 મુખે દારમાંથી પ્રવેશ નસાડી ગયો છે એવા અમાચાર, શબ્દ
 કુમારનું ઉદ્દેશાવ સુણાછ પાસે તે પાપીયાની પાછળ ધસી રેર
 હોવા જવા મારે રૂન મામતી શબ્દ બહેનમાં વીર ચંદ્રસીંહલી
 અવાહ લીલાઆદ નર તે પાપીયાને ચોખ સાહન આપી ની-
 ચકીશું એવે રાણાછની અવાહ તથા શબ્દકુમારને આનવાસન.
 પ્રવેશ ૨ યો—રથળ હાથાવનુ, પાપીયાનો પ્રવંચમાં ભોમ હાથેથી
 નિર્દોષ હુણીયાના પોતાની દયામજક રમીલી મારે ચોક કરતી
 જણાય છે. પ્રાણુ જવાં પાપુ રવ શિવળનું રહણ કરવા મન ઉદ્દે-
 શાય છે. મોહાંવિ ગુમાનનું પ્રવેશવું તથા પ્યાર માંડે આપી સુલો-
 ચના પ્રવે જીજ્ઞાસાર પામના લાલચ દર અતિની અદગ હિંમત
 રેક એક સ્વામી નિષ્ઠ પતિની આસી પ્રીતિ વિપવાધ હુમાનને
 શીટકાર પ્રેમ વિષયના વાદવિવાદમાં હાસી આપરે હુમાનનો નજા-
 તમાર હુલોચનાના હાથના પડેલી પેડીનો માર, હુમાન મુઝાં વધ
 લાય છે. શિવળ અચરાય છે પાપી ગુમાન મુળ ચાહતો લાય છે.
 એક જાહરું બી રવ હકંવ તથા એક આપી અત્રીનું અંતુ-
 કરણ કયં.

પ્રવેશ ૩ યો—ગરબાવનું ઘર,—અંધાર મામના સોંદરોંધાનમાં
 અંધલી બીજળી પ્યારા નીનાની પ્યારીની અજનબ ધડી મહાનનું

પ્રવેશવું પોતા પાછળ રાણાણીની અવકાશ યાચેલી છે માટે સહુએ
 આ રાજ્ય છોડી અન્ય રાજ્યોને આશરે રહેવા જવા માટે
 વીજળીને સમજાવતી જવાયામાં ઠંડકાર વીજળીને મન વચન
 કમથી ચાહનાર સેના નાયક વિજયસિંહનું પ્યારના ગાન માતા
 પ્રવેશવું તથા ગડગડતે જોતાં ગભરાવું થડગડ તથા વિજયનો
 વાદ ગડગડ પાછળ પડેલા રાજપુત સીપાહીઓનું આવવું ક્રોધ-
 નું નારી જવું, સાચાપ્રેમીઓને મળેલી અઘાનત વીજળી અને
 વિજયનો અજળ પ્યાર અને અરસપરસ આશ્વાસન.

પ્રવેશ ૪થો—સ્થળ રાજ્ય મહેલ, સત્યાગ્રહી સંદ્રસીંદનો ગ્રીયા
 માટે શોક પતિના સંકટોને પ્રાણજતાં સુષ્મી ટાળવા પ્રયત્ન કર-
 વાની પ્રતીક્ષા લેનાર સત્ય પ્રેમી પતિ એક પતિનું વૃત્ત પાળનાર
 આદર્શ નર રત્ન દર્શન અચાનક રાજકુમાર આવાગમન તથા
 અંદરને આશ્વાસન બાદ મ્હારાણીજીવું પ્રવેશવું તથા પાપીએતિ
 મોઝ સાક્ષન આપવા અંદર તથા કુમારની રજા જાગવી અચાનક
 રાણી આવે છે તથા રજા જતાં પુત્રને આહીવાદ આપે છે અર્થ
 મધ્ય રત્નીનો મથો હોવાથી રાણાજી નીદ્રાવશ થાય છે. વાયુ
 ટાળતી રાણી જોઈ સ્થળે ઉઠી જાય છે અચાનક ક્રોધ લીલા
 તથા ગડગડતું માંધુમે સહીત આવાગમન રાણાજીનું હરજી
 જાગત થયેલી રાણીની હાલત જાણ કરે તેની બીજી વસુલાત.
 ટેમ્પો.

પ્રવેશ ૫ મો—સ્થળ જંગલનો રસ્તો, ભુત પીસાય અને ઠાકણ
 વાધ નાગ અને નાગજી પ્રપંચી ગડગડ પાપી મુખાન જુને વિકાળ
 લીલા ગુગાન લીલાને તથા ગડગડતે રાજાનું હોશીઆરીથી હરજી
 કરવા માટે ધન્યાવાદ આપે છે તથા રાજ્યલોકમાં અંધ થાય છે

કાઠપુટ પર પુટે પર જમ તેમજ આપણ પાપના મુતળાગિના
આતઃકરણોમાં અન્યે અન્ય ભરફ લીધેઠાર હાજરનો દંભ
તથા છુટા પડતી વખતે પાપીઓનો રંગ પાપ જેના પાલનદાર
ના માથે ચઢી પાપમાલ કરે છે.

પ્રવેશ ૬ ઠે—સ્થળ અયાનક જંગલ, પાપીયુરી લીલાને સગી
જહેન તરીકે ચાહતાર લીલા માટે રાજકુમારનો કાક તેની ખમી
તેના નીલાન મામને નજર આમેથી દુર કરવાઈ રહેત્યા ખમીને ફાટી
તોડી જમીન પર પાટડી કઢકે કટકા કરી છીન્નબીન્ન વેસી નાખે
છે તથા વેર લેવાની બીપણ પ્રતીક્ષ કરે છે અયાનક અંદરું
આવાગમન તથા અજળ યુદ્ધો મુક્તિ લાગ્યાત રહાયેથી આવતા
મહાનક ગુમાન તથા લીલાલુ સપડાણુ આપાદ મુક્તિ.

પ્રવેશ ૭ થે—સ્થળ ગાદિલ રત્નાનો પડેલો, સ્ત્રી વેશધારી અંદર
ના આપાદ મોલ જળમાં ગુમાનુ સપડાણુ લીલાલુ અયાનક
આવણુ જ્યાં બળાચરણ પાંચ મનણુ એકાએક લીલાલુ આપા
ગમન તથા ગુમાનન શીટક મુળાઈ ફેલી સુભાષનાણુ પ્રવેશુ મુક્તિ
આપાની સાચાથી નાની દાસીને લીલાલાને એકાએક લાવવાપર
વેશધારી અંદરે આજ્ઞા તથા દાસીણુ જણુ પ્રગટ થઈ સુભાષના
ને અમરશીલુ આઆસન સત્ય પ્રેમીઓની દમાજનક દસા.

ટેબલો

પ્રવેશ ૮—મેા સ્થળ ગુમાનણુ મુક્ત રહેઠાણુ, દાન્તદાર સ્ત્રીન
નરાધમ ગુમાનની બચીચારના વિચારથી અંધ પ્યારના બળથી
જનેથી હાસ્યજનક રિયતિ અમે સુભાષનાને તથા રાખને કાઢ
મણુ મુક્તિ પ્રયુક્તિથી આ પાર કે મે પાર કરવાની કલ્પી પડી

લીલાદં શુભાનને આશાસન આપી સુભોચનાને બોલાવે હા
 અને નામે ઉદ્યો જવાળ મેળવવા શુભાનને અત્યામલ પીકાર
 વાલે નકારને જવાળ શુદ્ધ રજપુલાલીના અલ્પકરણીય ઉદ્યોર
 લીલાતું આવતું રાજને બોલાવી બળાતકારથી સુભોચનાને હાથ
 શુભાન સાથે મેળવવાની આજ્ઞા અનાકાર ઉદ્દેશયથી શુભાન અને
 લીલા રાજને જાણ બહાર કરવા તકવાર થાય છે રાજાજના
 કરેલા અનેક ઉપકારોને માત્ર જોવાના એક નહવા સ્લાખ ખાતર
 દવામાં ઉડાવી અરે તે અમળા જાતિને લખવનાર સ્ત્રીજાત
 રહે હો આપણી તથા જાવતો સગા બાપથી એ દ્રષ્ટાંતને સાચું
 કરાવનાર સ્ત્રી જાતિ અમળા નહીં પણ જેવી પ્રમળા છે.

અમળા બહાર છે પણ પ્રમળા અંદર છે
 સર્વેર સુભોચન પણ પ્રમળ અંતર છે.

સાચું કરાવનાર ઉદ્દેશરક્ષિણી લીલા તથા ખાનારતું જ બોદનાર
 પાલનકારતું જ શુદ્ધ આદનાર ઉદ્દેશરતને જ પ્રમળ ડંબ દેનાર પાપી
 નામ શુભાન દવાના લેશ પણ કાંટા પીના અરે એક સેતાનને
 પણ અરમાયે લેવા કર્ગ કરવાને તકવાર નિદોષ રાજાજ
 પર જોળી બહાર કરવા તથા સતિ સાચી નિવરણથી સુભોચના
 પર બળાતકાર કરવા તકવાર થયા પરંતુ આખરે કલ્પ મેર જ્ય
 નિ છે પાપીજના મેઢા ઢાળા થયા ચડાવીક તથા રાજકુમાર
 ના માણસો ખાતે પડ્યાં ઘેર જુદા ધારે જ કડવી મના નાસી
 ગયા રાજાજ તથા સુભોચના હુ... આખરે પાપીજના
 હુજી આટલા ના.

નિવરણ

નહી નહેર નાખાળ નાખાળ નહી નાર ના પાપીજના

દ્વિતીય અંક સમ્પૂર્ણ

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧જો—સ્થળ રસ્તો, સેનાનાયક વિજયસીંહ તથા જોરાવર-
સીંહના કથીયુગના જમાના માટે વિચાર તથા પાપીઓને ધિક્કાર.

પ્રવેશ ૨જો—સ્થળ ભયાનક જંગલ કુસોર સીન (ટ્રાન્સફર)
પાપના પુતળાઓ ધર ખુટે ધર જાય લેવીજ રીતે આ પાપીઓ હવે
પાપના ભારથી એટલા બધા કંટાળી ગયા છે કે હવે છેડો કાપવા
માગે છે પાપી ગડબડ પાપીણી લીલાપર આશક થઇ લીલાના
સ્વાર્થ માટે કરેલા અનેક કામના છનામ ખાતર લીલાના શિયળને
હાંટવા તૈયાર થાય છે લીલા વેશ્યા નથી પણ ક્ષત્રાણી છે મરતાં
સુધી તેણી પોતાના શિયળને કદાપી નહિ છુટાવશે એવાં અનુક
રણીય ઉદગારો સાથે લીલા હવે પાપનો પશ્ચતાપ કરતી દેખાય છે
ગડબડનો જગાત્કાર અચાનક સિકારથી પાછા વળેલા ગુમાનનું આવા
મમન અને ગડબડ સાથે વાદ આખરે ગડબડનું ખુન કરી લીલા
પાસે પ્રેમની માગણી કરે છે કુંવા ગયો તો વાગ નહી તેમ હવે
લીલા પુરી ફસાઇ પડી પરંતુ અભુદિમત ગુમાનને પણ ધિક્કારી
રહી આખરે સારા બાગ્યે વીરચંદ્રસીંહ રાજકુમાર તથા અન્ય
રાજપુતોના આવી ચડવાથી સુદ્ધ અને પાપીઓ પકડાયા કેહી
થયા આખરે પાપીઓજ હાર્યા.

પ્રવેશ ૩જો—સ્થળ મંદીર તથા બાગ, પરમાત્માની પર અ-
નુમદ દ્રષ્ટી વડે પાપીઓના ત્રાસથી દુટેલી સુસક્ષ્ણી સુસૌમના
સખીઓ સહીત શેવાર્થે જતી દેખાય છે સખીઓ સહ પ્રેમ વાતો

ભાપ ભાદ સળાઓતું જવું અને ચંદ્રસીંહનું આવા મંમન
 સામે સમયે મળેય રમેડીઓનો ઉભરાતો રનેહ દિવ્ય પ્રેમદર્શન
 આનંદ આનંદ અને આનંદ.

પ્રવેશ ૪થો—સ્થળ રસ્તો ભર પડેલો, યોવન મદમસ્ત વીજળી અને
 વિલ્લમખંડ પ્રેમીઓ કાલે થવાના શુભ સ્થળનો આજી આનંદ રંગ.

પ્રવેશ ૫મો—સ્થળ ન્યાયા મન, ઠેડી મુમાનને ન્યાય આપના
 વીરચંદ્રસીંહને રાજાની આજ્ઞા, ચંદ્રસિંહ યોગ્ય ન્યાય કરે ૭૫૨૬

ઝોખાસનનું પ્રતિ પાળ વચનો પાળે ઝીવા

સરજાગતનો વાળ વાઢો નહિ ભાવા દેતા

દયા દિનતા દાન ધર્મના મુળ તથા

મુજો સમસ્ત વિશ્વમાં માની ઝીક સનાતન ધર્મે.

આર્થ મુતજ સાચને રાજાજનક આવા અત્યાગ્રહણી મુમાનને લે
 દયાના શબ્દ બળથી છુટો કરવામાં આવે ૭ આવા અનેક ૭૫-
 કારો વડે દેખાયેલો મુમાન આખરે પાપનો પરતાવો કરે ૭ તથા
 સમસ્ત જીવન યોગી થવાની બીજનું પ્રતીજ્ઞા કરે ૭ બાદ લીલાવતી
 ને પશુ તેના દયાના બળવડે છોડી મુકવામાં આવે ૭ અને પાપનો
 પરતાવો કરતી બીજા જીવન પર્યંત અહાર્યારીણી થવા હરે ૭.

પ્રવેશ ૬ઠો—સ્થળ રસ્તો પાપીઓનો પશ્ચાતાત યોગી વેપમાં મુ-
 માન અને યોગીતી વેશમાં લીલા કરેલા અમાપ પાપનો અંતઃક-
 રણ પુર્વક પરતાવો કરતાં દેખાય છે વીર ચંદ્રસીંહ ભેજી બનેને
 આશ્વાસન આવી કાલેના મંગળ મય કાર્ય માટે આમંત્રણ આપી
 સાથે ભઠ જાય છે.

કવિશ્વર કવિ—સ્થળ રાજ્યાધીન, કુમારને રાજ્યાધીન લીધાપછીના
પવિત્ર હાથે રાજ્ય ત્રિશૂલ કરવાની રાજાજીની હુકમી બીજથી
હથા વિભવસીંહના પક્ષ હસત મેલત.

હવે મુખોત્તમ અતિ પતિ ચંદ્રસમ જ્યોતર્માં
આરવ નવશે માન દિગ્મ ઉન્નતી વરશે તહા
અને આખરે ઉવટનો અત્યાનંદ અને અત્યમેવ જયતીનું જાનજ
કદાચ

જ્યાંથી સુખ અને ચંદ્ર મયનમાં પ્રકાશે છે,
ત્યાંથી અત્ય છે સુખ સનાતન વર્ગ છે;
દયા દિનના અને દાન સત્ય પર્મના મુખા ગંગ છે,
આખર અત્ય મેવ જયતી એ ર સનાતન પર્મના
મુખ્ય મર્મ છે.

૭૦ તત્કાલ પરમાત્માને નમઃ

શાંતી

શાંતી

સત્યમેવ જયતે.

લેખક

કેકેર હામજી નાનજી બોજાણી-કુશાવર.

શ્રી શંકર વિજય કલણ

સુલોચ-ચંદ્ર

નામક નાટ્યના ગાયનો

પ્રારંભ
પ્રારંભના

સુત્રનાર—

૧

૦૦ તુંહી હું—(૩)

પ્રથમ સ્મરણ કરું પ્રેમ અતિ સુર

તનના સુખ દુઃખ દાણલ અતલ

કેવળ કલ્યાણ મામ શ્રીતાપતી શ્રીરામ નામ

જોશ્યામામ સુખ વિરામ

સરણ લે તું રે આરામ સુખદ ઠામ અલિખ્ય

રામ નામ હૃદય પ્રાણ

સાખી

મેષમ્ય—નિરખી દિવાઠર ઉદય આ પદ રચ કલતી

આશ અમુક્તી હૃદયની સ્મરણમાં ફરતી

બાળાના—

૨

દિવ્ય મુખે નાટકમાં કેવા સ્વપ્ના છે કહું સમી

વધુ જોશે સુરખડા બહેન સમી

ખરે જો છે જીવન કુચ સારમી (૩)—

ખરે દર્પણ સમાન કામ કરતું જગતમાં દેશમાં દેશનું

કૌચ લક્ષમાં લેઈ

શામ કામ હંડ લોક થકી ન્યાયાન્યાયની કસોટી શીખવી

જેને જોઈએ જેવું લેવું આપી સકળનું

કુખ સાધન હસ્તમાં ગ્રહી

સાચ સ્વર્ગ નહીં નહારાને માંડ જ્યાં દીસે ત્યાં જીવે જઈ

કુલોચ-ચંદ્ર

૩

કુલોચ-જાતી આનંદ ઉર ઉલસાય સહી

ટળી આધી બાધી ઉપાધી બધી

કસી માસી મતી રતી રાગ મહી

વીસઈ નહીં આજની દિવ્ય ઘડી

ચંદ્ર-એમ છે

કુલોચ-હા

ચમકે ચીત જયમ વીજવી ચમકે

મન મોહન મંત્રો સર્વ આંગે

મનડું મધુરે મરડે મનને

પજ પજમાં તે પરવશ પડે

નહીં જોડું હવે જલે માન નહીં

કઈ તે ચીત નાથ મનાવ સહી

બાળની નહીં કામ આ માણુ થકી
 પ્રીત માણુ કહો કહે ખાસી થકી
 ચંદ્ર-મુલોખના આવી મરકયી
 મુલોખ-કળી ડોખળ આ કવમાઈ જશે
 બાણુ ચાખ્યા વીણુ ખરી પડે
 જલતાવા પાછળ નહીં વળશે
 વેળા વીણી નવ હો કુળશે
 વીનવું વચ્ચે સંભ પાવ પડી
 વીસાઈ નહીં આજની દીવ્ય થકી
 બહોળીક આજની દીવ્ય થકી
 પ્રીત માણુ કહો કહે ખાસી થકી

મુલોખ-ચંદ્ર—

૪

મુલોખ-ચંદ્ર કમેલ વધ જામની ખા
 બાસ લનવા લાપે દળીવારે—ચંદ્ર
 પૂરે નહીં કહી નાગને દીપ્તિ
 જાલીકવા વીણુ પ્યારા

ચંદ્ર-જલીના વીણુ કામ ન સાચા—ખારા
 મુલોખ-જલું નહીં મુખ ધોવા લક્ષ્મી
 બાલો કવના આવી

ચંદ્ર-કવના રસ રંગ રેલાની—ખારા

કાપીશી—

૫

લીલાવતી લીલાવતી મુદ્ધા વાણીએ વીનવતી

મઠન મઠન સમ કમ્પીત રતલ જે

ગુફન જલાં મુખવે મીઠ તમને

ન.ય જાણીમન ઉત્સુક મન મીઠવતી (૩)—

ભાલ રસાને દિવ્ય રસિયમી

માલે ગુલાબી ખીલી કળીયા

અહર સુધાવસ અમૃતમાં લીલાવતી (૩)—

લીલાવતી કાપીશી—

(અપહંસ)

પતી પતી તણે કાલુજાર

રવાખી સુધાવસ હૃદય લગન પુલ્ય માલુખાર

ખીસા ઠાણના રહુઆર

અપહંસા મેલે ખીસુ ખીસુ તણે ખીસા અલીસ ઉચ્ચાર

પતી પરમેશ્વર જેવ રહા છે મેલ લલુખે દાર

વાર કાલી પુલ્ય મતી જણે છે.

રવાખી જાણે કંજાવડે

(આપી)

ચીલા લાલા દોષી સાવચી જેવે

અમર કીલી અખી લાલ પુલ્ય પતી જેવે

લીલા સખીઓ—

૭

૧૯૧૧

લીલા—આલી ઠઠેળી ઠાલી

હું સમજું છાળી લોળીના શેષ—આલી—

સખીઓ—રસ બપતી રસ વાળી ધાલી કલકાલી બલી રસમાં

રસ રતી રસ રસા હૃદયમાં રંગો રાગ રવીન્દ્ર

ભસી ભમ રસારે પ્રભુપના (૨)—

સખીઓ—નાળી નિકટ મીઠ રસ નહી છે રતીરસપદ પ્રસાદ છે

કામ કમલ વનુનો ત્યાં ન્યાયે

ગુહરમા શ્રમ જળવાયેર

ત્યાં વિદ્ય બધારથી ભાવે (૨)—

વીજળી—

૮

અ.વો હુંડો રસીક વર રસાળી રસની આલુ

ઠલી ખીલી પુર બહાર પ્રખર લોળીલીલ વાર

મ.ખી વિનાયક વાલી ખાલીના રાખથી

પક્તાયે કસમાયે આગર ખરી ભસી

મેપચ્ચમાં—એ મસ્તાની છે પ્રેમીનો ભવા વિવાહ

હર કે ભાપ પરિભાષની ન પરવાદ કરવાનું

વીજળી વીજળ—

૯

રતી રામ સમજના રહેવડાણું રહેવાં કેવમ સમજવ

રહાયાં સંગે લલક લલમે પળમાં રમે પળમાં રહી રીસત

જાણે જરખા માયા વચ્ચે વેળ વડલવા જીવ

જાણે જીવે જરખાય

વિજય-દેવ મા લલગ. વ.

જીના લોગનજી પાયા

જીજી—ચંદર વિશામિત તલુ. તપ તપતા સુતી શિવાય

અખળા કમળ મણાય

જીજય-મતા લલા જરખાય

ગ્રીયા આ તેજ હાલ સખનય

જરખા—

૧૦

પંખી પાંખ આવે ત્યારે હડવા તણવાર

ધરડર છોડી રખડે જ્યાં ત્યાં નેહીં પરવા લખાર

સુવાન કન્યા ન સાચી ભરતી વરી જે બહાલી

જાણેતે ત્યાં-ચોલે નારી માળીને વચ્ચે વાડી

જાઉં જાઉં જાઉં ઝડપે ગોખી લાઉં

કેઈ મરવાનો જારો નીર ચોખી લાઉં

માનારીઓ—

૧૧

ધરી કર થાળ કુલહાનો જઈ વહાલા વધાવું હું

બહાલપના મૃદુ વચનો વહી વહાલા વધાવું હું

મણુય પઠવાન ફેરા થાળ ધરાવી નાખની પાસે

જખર રસપાઇમે પીવું સુખી તેમી સુખી થાઉં

જાણી રનેહ હીંડળે સુભાઈ નામ પાડાને !
મતાઈ રનેહની જ્યોતી દુરજ એવી મળાઈ હું

ધીરજાઈ—

૧૨

કેવી લીલા અપરંપાર છે
કળી ન શકે કે મર્મ કર્મનો
કર્મ વીચિત્ર મલી—

આજ રાજવી કાલ રખડતા

પ્રાણી રાજ સુખ રવજીવ

સુલો—

૧૩

સુખાઈ રવાખી

રનેહ સુખાઈર સીંધુ સમાને વસી

સદીલ પ્રવાહે પાણી પાણી હું બની (૨)

જાવો, રવીકારી વહાલી મહેમાનીખરી (૨)

સુલોચી સખીઓ

સખીઓ—માણની હૃદય આન સરવર વાસીતને પ્રેમ મોલી

ધરને હંસ પ્રીત તમને લેટીને

મહન સહનર્થ મીત પ્રણયના ઝરણા ફેલવને—

સરજ સુખાઈર અભિમય સ્વકર

લેટી હીવાઈર જન્મ સદાજ કર

કમીત ભરી મળયે તનમન ધરને

કેવ

મુલોચ—‘સેમ્સ લમરી’ ને ‘સાલી’, ‘મતોનો વાલીવારી’
લુનો મનુષ્યોના બાવી જાળી લોળી પડીયારી
(મકન)

મુલોચ—મંદ—

૧૫

મુલોચ—રમીક સનમથ નાથ મુલોચના હાથ મરહાલો
જતાનો રીદ વળી પાતવ પકડી ક્રેક લોડ મરહાલો
મંદ—રંગ રહી મહિ, ભણે મધુર રહી
રમ જમ કર પળી વાલું વાલો

મુલોચ—પ્રીયતમ ધુતં લોચન-રમ લીનાં
કુંડલીના મંજાર નગીના

મંદ—મયમ કું કરી પ્રીત ચાકું ચતુસ તે વીત
હવે લલોચ રીદ મોલો નહિ આવી રીત

મુલોચ—કેવ નેકે

મંદ—હા હા તેની કું મરો

મુલોચ—ભવે હાંથી મરો કુંડી બાજ સમસાળી જાગરે

મંદ—મેમરે

મુલોચ—હા

આંક પડેલો સમાપ્ત.

અંક ખીનો.

વીરમી—

૧૧

હે વિશુ તારી કુતી મલી ન્યારી
કુચી કુચી ચોમી કવિજન મારી
વેદ વેદાંતી મયા કહુ કારી
કુચી મયા પાપી ભમીની પ્યારી
નીચ અપરાધી કીન દુઃખીમારી

મુલોચના—

૧૭

વીરમી વીરમી વચખી વીરવ વેરવ રીમખની
વિના જળ કવંચી કરખી વહી છે આથા ભવનની
નેપથ નાથની પાછળ વેદવધી મની પેલી
કળીતા મથને પેરી કમારી તેં મલી બેલી
વીરમી રમેલી કવજવધી દુખી અમળા મહેલી કુ
વહી આથાવ હે કીરવાવ છે મલીમાનો સંદાયક હ

વીરમી—

૧૮

માનો પીકુ માવોને આ બેમનીકં કીમે માફં મધ
વચનીમી કીમે કુવાની જળ મવંચ આથ બળે કાથ
કાલી કવજમલી રાતી આ અધિ પદ માલી રમીલા

પરિણ વિણ રજની ઠાળી આ ભણે એ આવડ થઈ હા
 હાથ વિલાપ છે સરખા રાત્રી દીન ભય છે લાવા
 વહીં મુખ થેન થયે હા જરૂં ક્યાં મુજ પડે નાં

વીજળી વીજલ—

વીજળી-પધારા પ્રવાસી પધારા વીજલાંબ કાર (૨)

હું હું ઠાસી તમારી કાંઈ અંદ હું અંદાર (૨)

સાચી...

લખ વીણ મેલી તમારી હું કી-કી-કી બાજ

અરજ મુલો અંગના લાગી હયા કરીને દયાળ

વીજળ-ધીર પારા તમારું આગલો હો કાર (૨)

હું હું તારો... અંદરે આ રાજ

સાચી...

હું હું તારો પ્રેમમાં હવે વધુને આપીને

પ્રમદની મીતી ખરી મુંઝામાં હું હું લીન

૨૦

કળાવતી વીરસિંહ રાસાના—

કળાવતી-કુંવરણ કુંડ તથા નરદન કરી નવ નવ કલાવલો હું રાજ

કાચીઆ-મહેલા આવલો હોરાજ

કળાવતી-કુંવરણ અલગ તથા સંહાર કરી મુજ લીયાવલો હોરાજ

કાચીઆ-મહેલા આવલો હોરાજ

વીર-શ્રીય તણા કુમારને છે રમત રણજંગ

છતે જમ શમરોથી કરે શતરૂ હળ લંગ

રાણી-કુંવરજી વિજય તણી માળા વરી જય જય કહાવજો
હોરાજ

હાસીઓ-બહેલા આવજો હોરાજ

વીર-માતુ તમ આશીર્વાદી સફળ મરી સહ કાજરે હોમત

હાસીઓ-બહેલા આવજો હોરાજ

લીલાવતી—

૨૧

તડકડ પડ કરી અજમ તહાવું રંગ

મદકર પ્રમળા પલક એકમાં કરે ખસકને હંમ

એ જંચ નરને પકડી હમણાં કરૂં પલકમાં કાર

પલક એકમાં ઝટપટ ઢોડું

પકડી પાખી મોડું તોડું

દુરમન એ શતરૂની નીચ કરણી ધુળ ભરણી

કરીએ વિધાસઘાત લગ્ય લક્ષ તારો આજ

(ઢોરસ)

જરૂર જમ તણી ચંડી હું ખરી પ્યાસી ખુનતણી

હું વિકાળ તીખી ધર મોડો પાર એજ લક્ષણી

રાજકુમાર

૨૨

આમાટે રે મન શોચ કરે હે છવ સ્મર નથી કંઈએ
નહિં લાગ્યા કંઈ નહિં દેવાઈ

મારું તારું સહુ રહેવાનું

જ્ઞાની જન સમ મન રાખી હૃદયે હામ નામ પ્રભુ સ્મરીએ.

આખી—લાગ્ય ભતિ પલટી જહાં ક્યાં જઈ રહ્યું દુઃખ

હિંમત હાર્યે ના ટળે, પુર્વ જન્મની ભુખ

જપીએ જાપો પ્રભુના પ્રેમે

સુખ દુઃખ સરખાં વરીએ પ્રેમે

જ્ઞાની જન સમ મન રાખી હૃદયે હામ નામ પ્રભુ સ્મરીએ

રાજકુમાર

૨૩

કર્મની કથની ન્યારી જહેન કર્મની કથની ન્યારી

મારું લાગ્ય કુટેછું ભારી જહેન

સ્નેહી કવજન નથી મિત્ર સમા સંબંધી

વળી નથી અમ અહિં કોઈ

ભુખ્યાં તરસ્યાં દુઃખના દિવસો

નિચ દિન રહેવું રોઈ જહેન

પુર્વ જન્મના પાપો પ્રગટીયાં લાગ્યાં ચત અંધારી

હામ અલાણી દુનીયા ખારી

વીધી વેરણ બની ભારી જહેન

ચંદ્ર—શુભાન

૨૪

ચંદ્ર—જાઓ જાઓ અલખેલા મનમેલા મતલબના ઓ ગરબલા
છળછળનાં આકરે

લટકાળા નખરાળા આ નયનોના ઇસારે નહિ બાળા હારશે
શુભાન—આવો આવો આવો છ

આવો સહુલથી સોમનમારા છે આવો
આવો વિતાવોના અવસર આવો

પ્રીતીનું પાન કરોને કરાવો

ચંદ્ર—પ્રીતીની રીતથી અજાણી લોળી બાળા
છોડા ગલીયાં રાહને

ચંદ્ર—શુભાન

૨૫

ચંદ્ર—છોડા છોડા છોડેલા છેલ આળા છયોડ છોડેલના
સતાવો લોળી બાળા

છઠથી અઠસોમાં બળથી પકડેના
મમ લાજને છુટશેના બજા

શુભાન—રતિ મહનની સ્વર્ગ સહનની

જમાવો રસની ફેલી પ્રભુમની અલખેલા

અંક બીજો સમાપ્ત.

અંક ત્રીજો.

શ્રીજય—

૨૬

હસીયુગ આવ્યો રે દુગચર વાધ્યો
 કુસંધ વાદ્યો ખર્ચે જુપાવ્યો
 ઘડી તો દ્યને વધુ પાપજો (૩)—
 યોગી યોગ લોચન ભોગમાં ભમે છે
 જાદા લાંગીના સરખા ભાસજો (૩)—
 ખીતુ માતુ ભાઈ પહેન કસાઈ સગાઈ
 સ્વાર્થની સોડ સુતી ફર્જજો (૩)—

શ્રીજય—

૨૭

જમતની જુઠી માયામાં મિથ્યા સહુ અંધ બને પ્રાણી
 અંધ બને પ્રાણી ન જાણે માયાની કહાણી—
 આર દિવસની ચાંદનીમાં મિથ્યા ભરમાતા
 યુવાનીની દિવાનીમાં ભાગ ભુલી જાતા
 અધે સહુ અંધ બની જાતા—
 કાયા માયા લોચ વિસાસો રાખ્યા સમા જાણો
 પૃથ્વી પતિ પણ ચાલ્યા ગયાને ફના સહુ જાણો
 ખર્ચે અંધરમાં આણો

મુલોચ-સખીઓ-

૨૮

શાન્તીકર અનુપમ ગારી નિમ આનંદ જનક દેવી
 અતિ આનંદ સહ લ્યો સેવી
 હુળીમળી સહુ ચાલીરે શુભ અવસર મહાલીએ
 હુળો હારીણી ભવ મીધુ તારીણી સેવા છે દેવીની
 એ મુખ્ય અર્ચીએ નાં મુતી સ્થાપીએ

મુલોચ તથા સખીઓ-

સખીઓ-ચાલી શરમ ભરમ પાંડીને પ્રીય લોભાવને

મુ-આલી ભરમાવો ભારી ઠાલી શરમાવો આવી

સખીઓ-આવો આવો અતિ હોંશ ધરીને

ઉતમ આલીંગને તું પ્રીયતમ લોભાવને

સ્મરશર સમ સુંદર નખાવી

પ્રભુવ અંતર વિરહ ભરી

મુલોચ-ખટપટ નહિ સારી આ અખળ લોળી અજાણી આ

ખાળી હું લોળી હું નારી બીચારી

કેડા મારો મુકોને જાવો સહુ સાહેલીઓ

સાખી

નેપથ્યમાં-પ્રીતીના પંથો પદે વિચરે ને જન છવ

ત્રેમી વિષુ પળ એક પળ રહે કદીના સ્મર

મુલોચ-ચંદ્ર—

૩૦

મુ-મુકો મુકો મોકન હાય મુકોરે બાલ રંગીલા
 છોટો છોટો છબીલા છોડ છોડોરે રંમ રસીલા

ચંદ્ર-પ્રીયા તવ પ્રીત છે ન્યારીરે
 નર પ્રેમદાની પ્રીત નહિ આવી
 સાખી

મુ-પ્રેમીઓ પાછા મળ્યા આનંદ અતી ઉલ્લાસ
 ચં-સ્વર્ગીય મુખના વહાલ્યુમાં આશ હવે ઉલ્લાસ

મુલોચ-ચંદ્ર—

૩૧

મુ-મુખદ ઘડી સ્વર્ગીયને સારી

ચં-સ્વીકારો સમય દીક્ષદારી

મુ-જન્મના સાર્થકની વારી

ચં-હૃતમ આ સમય છે બારી

મુ-જળ નિષ્ણ જ્યમ શવરી છે ગતી

પતિ વિષ્ણુ ત્યમ નારીની ગતી

ચં-પતિ પતિની છે રાણી રસાયો રંમને બારી

વિનળી વિનય—

૩૨

વીજળી-મુઠો મુઠો ઢેઠો મારો છળીલા આ છેડ છેડલીના સારી
વીજય-ખારી આવો રીસાવો ના ભારી

હુટો હુટો લીલા લલના આ પ્રીતમાં રીસ ન સારી
વીજળી-લીલુંઝીને પીડાશી સમજુ ના બાળી લોળી
વીજય-બાળી લોળી નયન કટારી જાણે તે નખરાળી
વીજળી-ઝટકા મટકા ચટકા આ સહુ છોડો ઠંઠેળી ઠાલી
વીજય-આની બહાલી શીઠ સરમાવો હો ના વખત વીતાવી
વીજળી વીજય—

૩૩

વીજળી-હાંરે બહાલા સતાવો શાને ઠાલા

જાએને જાએને અજમા

વીજય-ઠાલી ઠાલી કરો યો આ સદાઈ

વીજળી-પ્રીત જોડી પતિમાં હું કસાઈ

કસાઈ પુરી ખ્યાસ પરતાઈ હું તો બહાલા

વીજય-રસીલી રંગીલી મદ ઘેલી

